

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому Одеського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету ім. І. І. Мечникова

РІК ВИДАННЯ XXXIX

№ 12 (1109)

3 КВІТНЯ

1973 р.

Ціна 2 коп.

ДЕВІЗ ЗМАГАННЯ: висока успішність, громадська активність ЗВЕРНЕННЯ

КОМСОМОЛЬЦІВ АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ НАУК ІV КУРСУ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДО СТУДЕНТІВ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ім. І. І. МЕЧНИКОВА.

В ці дні, коли весь радянський народ, натхненний рішеннями ХХІV з'їзду КПРС, успішно виконує завдання дев'ятої п'ятирічки, новими трудовими успіхами наближає світле майбуття — комунізм, ми, комсомольці ІV курсу істфаку, звертаємось до всіх студентів нашого орденоносного університету і закликаємо внести свою частину праці й серця в трудовий подвиг радянського народу нашої непорушної багатонаціональної держави.

Закликаючи розгорнути соціалістичне змагання студентів університету, ми зобов'язуємось всю роботу комсомольської організації спрямувати на виконання завдань, що стоять перед студентами в світлі рішень ХХІV з'їзду КПРС, і беремо такі

СОЦІАЛІСТИЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ:

- скласти літню екзаменаційну сесію на «добре» й «відмінно»;
- показати на атестаціях відмінні й добрі знання, які ґрунтуються на вивченні ленінської теоретичної спадщини;
- скласти суспільно-політичну практику тільки на «відмінно»;
- всім студентам академгрупи брати активну участь в роботі наукових студентських гуртків, наукових конференцій, всесоюзних і республіканських конкурсів і т. д.;
- всім студентам академгрупи взяти участь в роботі школи молодого лектора-пропагандиста, в проведенні кафедральних «Днів науки» і прочитати кожному не менше трьох лекцій для трудящих міста й області;
- виконати програму виробничої практики на «відмінно»;
- провести до кінця року не менше трьох читачьких конференцій і тематичних вечорів;
- надати шефську допомогу районній бібліотеці Приморського району № 33 в організації культурно-масової роботи серед робочої молоді і школі № 57 в постановці інтернаціонального виховання серед учнів;
- активно брати участь в роботі студентського будзагону і в будівництві університетського учбового корпусу.

РОЗПОДІЛ

Основні віхи в житті студента, в його студентській п'ятирічці — вступні іспити, перша сесія, дипломна робота... І от нарешті голос проректора Івана Омеляновича Середи:

— Працювати поїдете...

У конференц-залі засідає комісія розподілу молодих спеціалістів.

Випустити за п'ятирічку 9 мільйонів висококваліфікованих спеціалістів — таке завдання поставив перед вузами і технікумами ХХІV з'їзд партії. Цій величезній армії працівників доведеться працювати не лише в дев'яностих роках нашого, але й на початку майбутнього століття. Дев'ять мільйонів спеціалістів — дев'ять різних характерів. По-різному складеться у кожного з випускників доля, та об'єднає їх одне: їм буде довірена доля людей, доля країни.

Людмила Куроп'ятник закінчує історичний факультет. Вона приїхала в Одесу з села Костянтинівка Новоодеського району Миколаївської області. За кілька днів до розподілу я познайомилася з нею в кабінеті наукового комунізму. Людя пише цікаву дипломну робо-

ту з вельми актуальною темою «Диктатура пролетаріату і демократія» (науковий керівник доцент Галина Луківна Фролова). Вивчає партійні документи, постанови ХХІV з'їзду, матеріали 50-річчя утворення СРСР.

А потім ми зустрілися в університетському конференц-залі. Людя

сиділа напроти свого декана З. В. Першиної, начальника відділу кадрів Й. С. Сергійчика, секретаря парткому Л. Х. Калуст'яна та ін.

Дівчина їде викладати історію в рідну Миколаївську область. Повертається на батьківщину молодий спеціаліст з дипломом Одеського університету.

К. ЧЕЧКИНА.

Фото автора.

ЙДЕ ОГЛЯД ТАЛАНТІВ

26 березня розпочався традиційний огляд-конкурс художньої самодіяльності факультетів. Відкрив це свято студентів заступник секретаря парткому М. П. Краснянський. Він сказав:

— Нинішньою весною проходить ХVІІІ (за підрахунками та деякими документами) огляд-конкурс художньої самодіяльності факультетів. Щорічні огляди є імпульсом розвитку самодіяльного мистецтва, важливим засобом ідейно-естетичного виховання молоді, організації її культурного дозвілля і доброю школою суспільно-політичної практики.

Художня самодіяльність університету має хороші колективи. Це

наш хор, танцювальний колектив, вокальні ансамблі «Льонок» і «Радуга», естрадний оркестр, ансамбль скрипалів, ряд солістів-вокалістів та члців. Завдяки цим силам колектив художньої самодіяльності нашого вузу завоював в 1972 році перше місце серед вузів Одеси.

В наступному році треба не тільки зберегти колективи, що є, але й створити інші, домогтись підвищення їх майстерності. Наскільки це буде можливим, покаже цьогорічний огляд-конкурс факультетських колективів.

Цього року журі буде належним чином оцінювати і враховувати всі традиційні для факультетів

жанри й форми самодіяльності. І чим вони будуть різноманітнішими, чим масовішою буде самодіяльність, тим ближче ми підійдемо до основної мети цього заходу — ідейно-естетичного виховання студентства.

Умови конкурсу відомі всім. Наскільки факультетські колективи виконали їх, покаже огляд.

Далі М. П. Краснянський побажав, щоб огляд став змаганням за кращі успіхи, за почесне призвання місце.

Першими іспит на організаційну та ідейно-естетичну зрілість, кмітливість та натхнення склали студенти факультету РГФ.

НАШІ ГОСТІ

З ОСТРОВА СВОБОДИ

Наш університет відвідала кубинська делегація, до складу якої входили представники Міністерства освіти Куби і Союзу молодих комуністів республіки, а саме: Іларіо Існага — начальник відділу студентів, які навчаються за кордоном, в Міністерстві освіти, Даниель Альварес — секретар Союзу Молодих комуністів Східної області Куби, а також Іріс Мендоса, Консуела Мок, Бенхамін Родрігес — співробітники відділів Міністерства освіти. Делегацію супроводжували члени студентського відділу при посольстві Куби в Москві.

В жовтні 1972 р. відбувся ІІ з'їзд молодих комуністів Куби, на якому багато уваги приділялось питанням одержання вищої освіти, виховання і підготовки молодих і кваліфікованих спеціалістів з різних галузей промисловості і сіль-

ського господарства. На з'їзді був прийнятий Статут молодих комуністів.

Місяцем раніше подібний Статут, який визначав права, обов'язки і завдання студентів, був прийнятий і Міністерством освіти Куби.

— Головною метою нашої делегації, — говорить Іларіо Існага, — є перевірка виконання резолюцій ІІ з'їзду і прийнятих Статутів. Крім того, відвідуючи соціалістичні країни, в яких навчається кубинська молодь, ми знайомимось із структурою вищої освіти в цих країнах, організацією учбового процесу, побутом студентів, їх науковою й культурною діяльністю.

Для ознайомлення з визначними місцями Одеси, її багатим революційним минулим для гостей була організована екскурсія по місту.

Ректор університету О. В. Богатський, заступник голови проф-

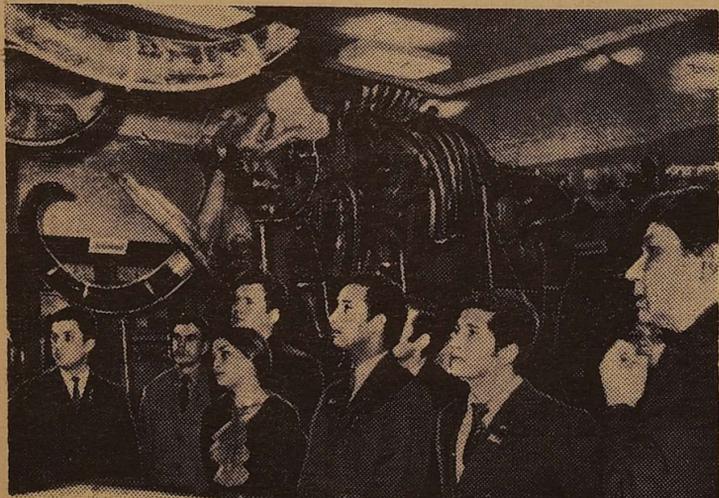
кому М. Будянський, секретар комітету комсомолу університету В. Шибун'єв, заступник декана по роботі із студентами-іноземцями В. Г. Соломонов показали кубинським друзям Обчислювальний центр, лабораторії, палеонтологічний музей, Кімнату бойової Слави.

Члени делегації з великою увагою слухали ректора ОДУ, який розповідав про систему викладання, організації практичних занять, культурно-масові заходи в університеті, жваво цікавились студентським життям.

Делегація також побувала в ОІМФі, вищому морехідному училищі, ОТІХП.

Від'їжджаючи, члени делегації щиро дякували за теплоту й привітність, за все, з чим вони познайомились в нашому університеті.

М. ШЕПЕЛ'ЯВА.

На фото К. Рогожкіна — кубинські гості і працівники університету в палеонтологічному музеї ОДУ.

ДИПЛОМ ВЕЧІРНИКА ТА ЗАОЧНИКА

НОТАТКИ З ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ПАРТІЙНИХ ЗБОРІВ

Запам'яталися слова заступника декана по вечірньому і заочному навчанню юридичного факультету А. Васильєва: «Коли спеціаліст виходить на роботу, ніхто його не питає, по якій формі навчання він одержав освіту. Там потрібні знання».

Чому ці слова так запам'яталися? Тому, що вони дуже добре визначають ті вимоги, які пред'являє суспільство сьогодні до спеціаліста. Тим більше, що сьогодні більшість спеціалістів, які закінчують курс по заочній та вечірній формі навчання, — люди молоді, і тому до них цілковито можна віднести слова Генерального секретаря ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнєва, висловлені на Всесоюзному зльоті студентів, про те, що тим, хто зараз вчиться в університетах, інститутах, середніх технічних університетських закладах, у найближчому майбутньому належить взяти активну, творчу участь у виконанні наших завдань.

Ця думка дуже яскраво була висловлена у доповіді проректора по заочному та вечірньому навчанню доцента І. О. Середи на загальноуніверситетських відкритих партійних зборах.

Удосконалюючи форми навчання студентів відповідно з рішенням XXIV з'їзду КПРС, партія і уряд ставлять перед робітниками вищої школи завдання подальшого підвищення підготовки й виховання майбутніх спеціалістів. Шляхи реалізації цих завдань визначені у Постанові ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи по дальшому удосконаленню вищої освіти в країні». Там говориться про необхідність поліпшення заочної та вечірньої форм навчання як найважливішого шляху підготовки спеціалістів високої кваліфікації. Це обумовлено завданнями, які належить вирішувати випускникам вищої школи, незалежно від того, навчаються вони на стаціонарі чи на вечірньому, або заочному відділенні.

Так, завдання однакові, але часто не рівні можливості для оволодіння такою сумою знань, яка необхідна для виконання їх.

Якісне поліпшення і збільшення всіх можливостей для студентів, що навчаються в університеті без відриву від виробництва, — одне з головних питань, яке вирішує

партійна організація університету, викладачі і співробітники. І тому порядок денний останніх загальноуніверситетських зборів, де вирішувалися питання про підготовку кадрів на заочному й вечірньому відділеннях і завдання партійної організації, знайшов широкий відгук у комуністів.

Треба навести деякі дані, взяті з доповіді: в університеті навчаються 4470 студентів-заочників і 2150 студентів-вечірників.

Як вже зазначалося, «помолодшав» склад тих, хто навчається на вечірніх і заочних відділеннях. Зараз 86 процентів студентів I й II курсів молодше 30 років. Для деякого з них вкрай необхідно одержати вищу освіту, тому що характер їх роботи відповідає обраній спеціальності. Правила прийому орієнтовані на те, щоб на заочному й вечірньому відділеннях навчалися люди, які працюють за профілем. Університет, на жаль, ще не домігся того, щоб на вечірньому та заочному відділеннях переважна більшість працювали за спеціальністю.

Особливу увагу слід звернути на вчителів. Їх нараховується на заочному відділенні 1600 осіб, що становить 37 процентів всіх заочників. На вечірньому відділенні контингент студентів, які працюють за профілем, становить лише 39 процентів. І якщо на біологічному факультеті становище задовільне (87,2 процента працюють за спеціальністю), то на інших факультетах воно значно гірше: на мехматі — 55 процентів, юридичному — 44 проценти. Зовсім погано на геолого-географічному — 22 проценти, факультеті романо-германської філології — 24, хімічному — 28.

Як відомо, одним з найважливіших показників роботи вузу є успішність. Колективи факультетів провели велику роботу. Це дало позитивні наслідки. Якщо в минулому учбовому році успішність студентів-заочників в зимову сесію складала 74 проценти, то у нинішньому вона досягла 85. Відмінних показників домоглися факультети: історичний — 91,8 процента; біологічний — 91,4; географічне відділення геофаку — 91,3; філологічний — 84.

На вечірньому відділенні успіш-

но склали іспити й заліки 78,7 процента студентів проти 75 процентів у минулому році. Слід ще раз підкреслити, що в цьому заслуга партійних організацій і колективів факультетів, які приділяють велику увагу заочному та вечірньому навчанню.

Парторганізація істориків (секретар партбюро П. А. Некрасов) тільки в поточному учбовому році тричі обговорювала питання заочного й вечірнього навчання. Партбюро юридичного факультету (секретар Ю. С. Червоний) у листопаді затвердило розроблені заходи по поліпшенню всієї роботи на вечірньому відділенні, партбюро факультету РГФ (секретар В. Г. Таранець) обговорило питання «Про учбово-виховну роботу на вечірньому відділенні», аналогічне питання розглянуло партбюро фізичного факультету (секретар М. М. Чесноков), партбюро хімафу (секретар А. А. Колесник) обговорило звіт заступника декана А. І. Греня про роботу вечірнього відділення.

Щодо заочного навчання, то воно, на жаль, не стало предметом обговорення в партійних організаціях.

Проректор по вечірньому та заочному навчанню доцент І. О. Середи назвав багатьох викладачів і співробітників, які забезпечують нормальну роботу відділень. Це історики — старший викладач А. З. Яровий, він заступник декана на громадських засадах, методист В. Осадча, секретар М. Пахомова; професори М. Раковський, П. Карішківський, доценти П. Некрасов, З. Першина, В. Станко. На філологічному факультеті — заступник декана Н. Ренгач-Пашковська, методисти М. Слуцкер, Г. Макаренко; професор С. Бевзенко, доценти П. Маркущевський, В. Руденко. На факультеті РГФ — заступник декана на громадських засадах С. Аширова, методист А. Перчелій, викладач Н. Петрова, старший викладач Є. Григорук. На юридичному факультеті — заступник декана А. Васильєв, методист Л. Даниленко, А. Щенова, секретар В. Кондратьєва, доценти Ю. Червоний, П. Ставський, К. Удалих, А. Федоров, професор І. Пахомов. На біологічному факультеті — заступник декана доцент В. Коваль, ме-

тодист Н. Дерикот, секретар Т. Коханська, професори Ф. Замбриборщ, І. Погребняк, Р. Файтельберг, доценти Н. Адрієвська, М. Голубцева. На геолого-географічному — заступник декана І. Носирев, методист М. Беляєва, секретар О. Музика, професор Л. Розовський, доценти О. Полоса, І. Зелінський. На механіко-математичному — заступник декана В. Кравченко, секретар І. Пономарчук, Л. Гнаткова, доценти О. Костін, О. Дивакова, І. Лободзінська, Л. Безкаравайна. На фізичному факультеті — заступник декана В. Воронцов, секретар Г. Ахмерова, доцент Ю. Векштейн. На хімічному факультеті — заступник декана А. Грень.

В поточній п'ятирічці передбачається деяке збільшення прийому осіб на стаціонар. Втім, навчання без відриву від виробництва буде і в подальшому посідати велике місце в системі підготовки спеціалістів. Тому треба ще раз розглянути недоліки в роботі. Вся багатогранна діяльність колективу починається з прийому студентів в університет. Зрозуміло, що від того, як ми проведемо набір, залежить вся наша учбова й виховна робота.

Багато студентів мають академічну заборгованість. На вечірньому відділенні їх нараховується — 333 і на заочному — 625. Ліквідація академзаборгованості проходить дуже повільно. Правильно роблять факультети (юридичний, біологічний, філологічний і ін.), які надсилають всім студентам виклик з вказівкою терміну прибуття до університету.

Чим пояснити ще низький рівень знань багатьох студентів? Причин багато. Але головними з них є: недостатній контроль з боку партійних бюро факультетів за роботою кафедр в галузі заочної та вечірньої форм навчання. В минулому півріччі жоден факультет не був предметом обговорення партбюро; кафедри проводять деяку учбово-методичну роботу, спрямовану на удосконалення учбового процесу, але вся ця робота носить епізодичний характер, а рішення, що приймаються, нічого фактично не змінюють.

За останні два роки не було ви-

падку, щоб кафедра чи факультет загально висунули яку-небудь конкретну пропозицію, яка б зацікавила кафедри інших факультетів. Мало вноситься нового в організацію учбового процесу вечірників та заочників. Лекції, що читаються заочникам та вечірникам, практично на семінарські заняття будуються за принципом денного навчання. Мало уваги приділяють питанням вечірньої та заочної форм навчання методичні ради факультетів. Постійно обговорюють ці проблеми ради юридичного факультету (голова І. В. Михайлов) та філологічного факультету (голова Г. В. В'язовський).

Є недоліки і в роботі учбової частини університету, яка не здійснює належного контролю за роботою кафедр та методичних рад.

На багатьох факультетах викладачі високої кваліфікації не беруть участі в учбовому процесі вечірників та заочників. Майже половина професорів університету не читають у них лекції. А на механіко-математичному факультеті жоден професор не читає у вечірників та заочників. Аналогічне становище на фізичному факультеті.

Важливим є питання контролю за самостійною роботою студентів. А він доручається часто технічним працівникам факультетів (методистам, секретарям). На багатьох кафедрах заочники та вечірники не звітують про виконання ними учбового плану, відсутній список осіб, які мають академічну заборгованість.

На факультеті РГФ в першому семестрі на вечірньому відділенні була проведена атестація. Цей захід позитивно відбився на результатах іспитів. Але, на жаль, не проводиться атестація на інших факультетах. Кафедри не використовують таку форму контролю, як проведення колоквиумів. Не полієли ще належного місця технічні засоби контролю та навчання.

Вечірники та заочники не завжди повністю і своєчасно забезпечуються учбовою літературою, методичними вказівками. Слід вказати, що план видання учбово-методичної літератури торік університет не виконав.

Виятково значення має питання дальшого поліпшення всієї ідейно-виховної роботи. Наше зав-

В ПАРТКОМІ ОДУ

Засідання партійного комітету, що відбулося минулої середи, розглянуло декілька питань. На ньому було затверджено Положення про суспільно-політичну практику студентів, повідомлення про яке зробив ректор університету професор О. В. Богатський. Партійний комітет зобов'язав партбюро факультетів, комітет комсомолу провести широку роз'яснювальну роботу серед студентів, а в квітні скликати нараду агітаторів академгруп з даного питання. Було вирішено широко висвітлювати хід проведення суспільно-політичної практики на сторінках газети «За наукові кадри». Перші підсумки суспільно-політичної практики підбити в червні на засіданні парткому.

З питання про роботу партбюро механіко-математичного факультету по виконанню рішень партійних зборів від 22.XI.71 р. «Про роботу комсомольської організації і завдання парторганізації університету» виступив секретар партбюро мехмату К. А. Норкін та голова комісії, яка перевіряла роботу факультету з цього питання, А. Л. Молчанова. Відзначалося, що партійна організація факультету проводить повсякденну роботу по мобілізації студентів та виконанню завдань, поставлених XXIV з'їздом партії по підготовстві кадрів для народного господарства вищими навчальними закладами.

Комуністи й комсомольці мехмату приділяють певну увагу успішності студентів та виховній роботі.

Періодично заслуховуються звіти комсомольської організації про її роботу на засіданнях партбюро та партійних зборах.

Але, як було відзначено на парткомі, поряд з позитивним є в роботі партбюро і недоліки. Перше, на що слід звернути увагу, — це успішність. Більше уваги потребують і студенти, які мешкають в гуртожитку, а також трудова дисципліна.

Було вказано й на інші недоліки.

З цього питання на засіданні партійного комітету виступили комуністи Д. Афіногенов, С. Скороход, М. Сєноков, В. Шибуняєв.

«Про керівництво партійного бюро біологічного факультету кафедральними партгрупами» — таким було чергове питання, що розглядалось на засіданні парткому.

Доповідь з цього питання зробила секретар партбюро Л. О. Рябова, повідомлення — член комісії парткому Р. Личковський.

Шість партгруп, що діють на факультеті, як відзначили доповідачі, мають плани роботи, а також щоденники, де відмічається те, що зроблено ними. Комуністи груп мають доручення, виконання яких суворо контролюється партійним бюро. Чітка робота партгрупи відбилась на учбовій і науковій роботі, масово-політичній та дисципліні.

Як відзначили члени комісії та виступаючі, в роботі партбюро біофаку по керівництву партгрупами є й певні недоліки. Основним є той, що плани роботи партгрупи складаються на тривалий період. А це не сприяє оперативному вирішенню питань, і частина заходів плану неминуче виявляється лише формальними записами.

З усіх питань партійний комітет прийняв відповідні рішення.

БОРОТЬБА ЗА ЧИСТОТУ ОBOB'ЯЗОК КОЖНОГО

Прошло понад три місяці з того часу, коли трудящі нашої Батьківщини, все прогресивне людство урочисто відзначили 50-річчя утворення Союзу РСР. Багатонаціональний радянський народ під керівництвом Комуністичної партії іде по шляху, вказаному В. І. Леніном, до комунізму. «Успіхи комуністичного будівництва, — відзначав Л. І. Брежнєв, — багато в чому залежать від розвитку марксистсько-ленінської теорії — нашого вірного наукового компаса».

Марксизм-ленінізм є не тільки єдино вірною теорією, а й науково обґрунтованою програмою діяльності робітничого класу та його авангарду — Комуністичної партії, могутнім засобом не тільки пізнання, а й революційного перетворення світу. В цьому полягає непорушна основа єдності теорії і практики партії.

Прикладом подальшого творчого розвитку марксизму-ленінізму є рішення XXIV з'їзду КПРС, партійні документи — «50 років Великої Жовтневої соціалістичної революції», «До 100-річчя з дня народження В. І. Леніна», «Про підготовку до 50-річчя утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік», доповідь Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва «Про 50-річчя Союзу Радянських Соціалістичних Республік».

Невідомими принципами марксизму-ленінізму є класовий підхід, партійність у висвітленні питань і явищ, історизм, науковість, правдивість. Принцип партійності озна-

чає боротьбу за об'єктивну істину в науці, діалектико-матеріалістичне пояснення явищ природи, суспільства й людського мислення, зобов'язує при кожній оцінці подій ставати прямо й відверто на точку зору робітничого класу. Між комуністичною партійністю і науковою об'єктивністю та пізнавальною діяльністю існує внутрішня єдність. «Безпартійність є ідея буржуазна. Партійність є ідея соціалістична», — говорив В. І. Ленін.

Важлива роль у розробці корінних проблем марксистсько-ленінської теорії, у боротьбі за чистоту марксизму-ленінізму, у формуванні комуністичного світогляду трудящих, особливо молоді, належить суспільним наукам. Їх роль в житті нашого суспільства все більше зростає. Постанова ЦК КПРС від 14 серпня 1967 р. «Про заходи по дальшому розвитку суспільних наук і підвищенню їх ролі в комуністичному будівництві» — програмний документ, який визначає шляхи розвитку суспільних наук на тривалий час.

Вірність марксистсько-ленінської методології, висока комуністична ідейність, творчий підхід до розробки актуальних проблем, тісна взаємодія з іншими сферами наукового знання, нетерпимість до найменших проявів буржуазної ідеології — найважливіші умови плідного розвитку й ефективного будівництва комуністичного суспільства.

Зростання ролі суспільних наук ставить високі вимоги до рівня їх викладання, до науково-ідейного

рівня і глибини досліджень, до загартування марксистсько-ленінського світогляду студентства.

Переважає більшість суспільствознавців читають лекції і проводять семінарські заняття на високому ідейно-теоретичному рівні, вперто й плідно працюють над науковими дослідженнями в марксистсько-ленінській теорії.

Велика роль у формуванні комуністичного світогляду трудящих належить історичним наукам. Вони є важливим знаряддям наукового пізнання суспільних закономірностей, узагальнення досвіду революційно перетворюючої ролі діяльності мас, засобом ідейного виховання трудящих.

Всебічне й яскраве розкриття героїчної історії ленінської партії, її непохитної вірності марксизму-ленінізму, славних революційних, бойових і трудових традицій партії, народу прищеплюють молоді комуністичну переконаність, любов до Вітчизни, відданість ідеям і справам Комуністичної партії.

Оволодіння марксистсько-ленінською теорією, перетворення марксизму-ленінізму у переконаність, компас при вирішенні практичних завдань необхідні кожній радянській людині й особливо спеціалістові. У промові на Всесоюзному зльоті студентів тов. Л. І. Брежнєв говорив, що «творчо освоїти спеціальність, стати активним учасником нашого комуністичного будівництва, провідником політики партії в масах можна, лише опанувавши марксистсько-ленінську теорію. Вчення марксизму-ленініз-

дання полягає в тому, що вся наша робота була спрямована на формування у студентів комуністичного світогляду. Це завдання покладається не тільки на кафедру суспільних наук, але й на всі інші. Потрібен суворий контроль за якістю лекцій, практичних та семінарських занять. Треба ретельніше перевіряти рукописи учбової й учбово-методичної літератури, які видає університет.

Мали місце випадки, коли між викладачами й студентами виникали шкідливі для справи виховання стосунки. Подібні факти були на філологічному факультеті й біологічному.

Проректор зупинився на необхідності підвищення культури студентів вечірників й заочників. Викладачі іноді не звертають уваги на цей бік виховання. Студенти нерідко сидять на лекціях в пальто, викладачі не реагують на це.

Яких же конкретних заходів слід вжити, щоб усунути недоліки? Цьому питанню приділили увагу комуністи, які виступили на зборах. Вони говорили про необхідність підвищити вимоги до студентів заочного та вечірнього відділень, активізувати учбовий процес, ширше залучати студентів, що навчаються без відриву від виробництва, у науково-дослідну роботу. Необхідно також розробляти нові форми проведення занять, сміливіше впроваджувати в учбовий процес на вечірньому та заочному відділеннях найновіші прогресивні методи навчання і технічні засоби.

Говорилось також, що слід при проведенні прийому на заочне та вечірнє відділення надавати перевагу тим, хто працює за профілем факультету, активніше залучати студентів до вирішення конкретних практичних завдань, що стоять перед кафедрами та факультетами. Поліпшення методики навчання студентів, що навчаються без відриву від виробництва, — одне з головних питань.

Комуністи приділили увагу також питанню забезпечення студентів-заочників житлом на період сесії, їх харчуванню тощо.

Як відзначили виступаючі, і це знайшло відображення у рішенні партійних зборів, необхідно й далі удосконалювати всі види робіт, спрямованих на формування комуністичного світогляду, виховання у заочників та вечірників почуття радянського патріотизму й високої комуністичної свідомості, пролетарського інтернаціоналізму.

Біологічний факультет не може забезпечити спеціалістами навіть

школи Одеської області, не говорячи вже про інші. Попит на біологів дуже великий. І, мабуть, есенс ставити питання про збільшення набору на біологічний факультет. Про це говорив у своєму виступі декан біологічного факультету Ф. С. Замбриборц. Він торкнувся проблеми якості навчання. Серед заочників і вечірників чимала кількість «чистих трійчників».

На словах ми визнаємо, що дипломи студенти стаціонару і вечірники та заочники одержують однакові. А що на ділі? — таке питання поставив завідуючий кафедрою педагогіки І. І. Кобиляцький. І сам відповів: на вечірньому й заочному нерідко працюють менш кваліфіковані викладачі, лекції й практичні тут — своєрідний засіб «донавантаження». Та й самі викладачі ставляться до студентів з попуском. Він говорив про необхідність підтримувати зв'язок із заочниками і надавати їм допомогу у межесесійний час.

Декан механіко-математичного факультету професор М. І. Гаврилов говорив про необхідність підвищити дисципліну на вечірньому відділенні факультету, а також про відповідальність кафедр за навчання вечірників й заочників.

Про виступ заступника декана юридичного факультету по вечірньому та заочному навчанню А. С. Васильова ми вже говорили. Він порушив цікаві й актуальні проблеми навчання, наприклад, необхідності підтримувати зв'язки з відомствами, працівники яких вчаться в університеті.

Досвідом роботи кафедри історії КПРС з вечірниками та заочниками поділився у своєму виступі доцент П. С. Столяр.

Цей досвід і справді заслуговує уваги. На кафедрі встановилася хороша практика, коли один викладач веде і лекційний курс, і практичні. Із заочниками встановлені контакти не тільки деканатів, але й окремих викладачів. Студенти залучаються до наукових гуртків. А деякі з гуртківців одержали нагороди за наукові роботи.

Заступник декана факультету РГФ М. В. Мірошніченко відзначила, що в організації вечірнього та заочного навчання на факультеті намітилося деяке покращення. Але є ще над чим попрацювати. Є недоліки, які можна швидко усунути.

Про дальший розвиток системи вечірньої й заочної освіти і шляхи удосконалення цієї форми навчання говорив у своєму виступі ректор університету, член-кореспондент АН УРСР професор О. В. Бо-

гатський. Він зазначив, що на вечірніх відділеннях, як і на денних, слід вирішити проблеми спекурсів і спецсеминарів, більш вимогливо ставитися до виконання дипломних робіт. Іноді буває, що студенти-вечірники й заочники дублюють теми дипломних робіт студентів денного навчання. В удосконаленні учбового процесу велику роль мають відіграти помічники викладачів — навчаючі машини.

Зараз в університеті, сказав ректор, вводиться суспільно-політична практика. Можна передбачити роботу студентів денного відділення з вечірниками та заочниками. Це допоможе тим, хто навчається без відриву від виробництва.

О. В. Богатський зупинився на необхідності підвищення ідейного рівня викладання на вечірніх та заочних відділеннях.

Секретар парткому університету доцент Л. Х. Калуст'ян у своєму виступі наголосив на тому, що слід підвищувати вимогливість і боротися з елементами лібералізму у відношенні до вечірників та заочників. Підвищувати відповідальність кафедр за учбовий процес на заочному й вечірньому відділеннях, більше займатися проблемами побуту заочників, культурою студентів, посилювати контроль за роботою методистів. Він відзначив, що контроль має бути не тільки на папері, а й живий. Кожен має персонально відповідати за навчання, а це передбачає високу культуру виконання, вимогливість й почуття відповідальності.

Розмова на університетських партійних зборах була жвавою. Відчувалося, що кожен з почуттям відповідальності ставиться до такого важливого питання, як підвищення рівня навчання на заочному та вечірньому відділеннях. Поліпшення учбової роботи й виховання у студентів високих моральних якостей, загальної культури, почуття громадянського обов'язку, відповідальності перед суспільством є головними завданнями всього колективу університету.

І знов слід звернутися до початку розповіді про загальноуніверситетські збори. Так, на роботі не питають, по якій формі навчання закінчив спеціаліст університет. Всі одержують однакові дипломи. Всі мають одержати певний обсяг знань зі своєї спеціальності. Тому слід з кожним роком удосконалювати учбовий процес з тим, щоб випускники університету були гідними сподівань, які покладає на них країна.

ФОТОВІКНО „ЗНК“

Йде запис до студентських будівельних загонів.

Євген Тарасов — юристконсульт Тираспольського заводу ливарних машин імені Кірова. А ще він студент-заочник юридичного факультету ОДУ.

Зараз Євген пише дипломну «Права ФЗМК на підприємстві та його роль у встановленні умов праці робітників та службовців» на матеріалі свого заводу. Сам він уже кілька років член заводського комітету. Отже, й роботу пише про своїх товаришів.

Фото К. ЧЕЧКІНОЇ.

МАРКСИСТСЬКО-ЛЕНІНСЬКОЇ ТЕОРІЇ — РАДЯНСЬКОГО ВЧЕНОГО

му — це основа, невід'ємна складова частина знань спеціаліста будь-якого профілю.

Велику роль відіграє марксистсько-ленінська теорія при розкритті соціальної природи й революційних перетворень в галузі науки й техніки, що відбувається в наші дні. На основі марксистсько-ленінської діалектики досягається єдність теорії і практики, співдружність суспільних і природничих наук.

Співдружність учених різних галузей знань є необхідною умовою плідного розвитку науки. До зміцнення цієї співдружності закликає партія. Секретар ЦК КПРС тов. П. Н. Демічев, виступаючи на науковій конференції у 1971 р., говорив: «Необхідно тісніше пов'язати дослідження в галузі філософії, соціології, етики, естетики, юриспруденції, педагогіки з природознавством».

В умовах будівництва комунізму в СРСР, загострення ідеологічної боротьби між капіталізмом і соціалізмом першорядного значення набуває боротьба за чистоту марксистсько-ленінізму. Неприємна боротьба проти буржуазної ідеології, проти фальсифікації апологетів імперіалізму, ревізіоністів, ренегатів — неодмінна умова розвитку марксистсько-ленінської теорії. «Треба рішуче викривати ідеологів антикомунізму, правого і «лівого» ревізіонізму, націоналізму й шовінізму», — говорить в Постанові ЦК КПРС «Про підготовку до 50-річчя утворення Союзу Ра-

дянських Соціалістичних Республік».

Вузловими питаннями, проблемами, з яких іде гостра ідеологічна боротьба, є: інтернаціональний характер марксистсько-ленінського вчення, принципи його розвитку й особливості в різних країнах; будівництво й розвиток соціалізму та роль робітничого класу в суспільному розвитку; науково-технічна революція і її вплив на розвиток суспільства; керівна роль Комуністичної партії, зокрема історичний шлях КПРС і радянського народу; національне й інтернаціональне в житті народів і розв'язання національного питання в СРСР.

В сучасних умовах особливого значення набула боротьба проти націоналізму, який є небезпечним ворогом усього революційного руху. Буржуазні ідеологи говорять, що, мовляв, вік пролетарських революцій відходить у минуле, а на зміну йому прийшов вік воєнничого націоналізму, зводять наклепи на ленінську національну політику.

Вони протиставляють національне й інтернаціональне, заперечують їх єдність.

Видатні успіхи багатонаціонального радянського народу, що недавно урочисто відзначив 50-річчя утворення СРСР, — яскраве свідчення того, що марксистсько-ленінське вчення з національного питання витримало випробування на практиці, а ленінська національна політика отримала повну допомогу.

В Постанові ЦК КПРС від 14 серпня 1967 року відзначено, що від працівників суспільних наук вимагається принциповість і твердість у боротьбі проти імперіалістичної ідеології, буржуазно-реформістських фальсифікаторів марксистсько-ленінізму.

На жаль, окремі радянські історики і літератори допускають нечіткі формулювання, відхід від марксистсько-ленінської методології, антиісторизм. Проявляються в ряді праць суб'єктивізм, відхід від класових позицій, ідеалізація минулого і прикрашення діяльності ряду царів, ханів, історичних осіб, вихвалення патріархального села. В ряді праць дана неправильна оцінка народників, революціонерів-демократів, неправильно висвітлюються теоретичні джерела соціал-демократії тощо. Ці помилкові погляди піддані критиці в нашій радянській літературі, зокрема в статтях «За строгую науковість, достовірність і історичну правду» («Коммуніст», № 16, 1972 г.), А. Яковлева «Против антиісторизма», опублікованій в «Літературній газеті», № 46 за 1972 р.

Питання партійності викладання завжди повинні знаходитися у полі зору партійної організації університету. Партійний комітет в цьому плані прийняв важливе рішення «Про серйозні методологічні помилки на кафедрі історії УРСР історичного факультету».

Мова йшла про відхід від принципу партійності у висвітленні національно-визвольного руху, без-

відповідальне ставлення до написання, рецензування і редактування учбово-методичних посібників, про обставини взаємного вступлення на цій та інших кафедрах. Рішенням парткому був звільнений з завідування кафедрою доцент П. І. Воробей.

Ці питання обговорювались на партбюро, раді, кафедрах історичного факультету. Деканат, кафедри, партбюро історичного факультету вжили ряд заходів до виконання рішення парткому і партійних зборів, які спеціально обговорювали питання, різко й критично, про роботу партійної організації історичного факультету, більш чітко окреслили спеціалізації, на кафедрах обговорені методологічні проблеми науки та ін.

При обговоренні нещодавно на парткому питання про роботу філологічного факультету також була звернута увага на питання підвищення ідейного та наукового рівня викладання, його ролі в комуністичному вихованні.

Увага до методологічних проблем науки й класово-партійного підходу в оцінці історичних фактів і подій — це вимога часу, вимога XXIV з'їзду КПРС.

В доповіді Генерального секретаря ЦК КПРС Л. І. Брежнєва «Про 50-річчя Союзу Радянських Соціалістичних Республік» висунуто ряд важливих теоретичних і політичних проблем, які обумовлюють основне спрямування ідеологічної роботи на тривалий період.

В нашій ідеологічній роботі зі студентами головне місце повинні посідати питання виховання студентів в дусі радянського патріотизму й соціалістичного інтернаціоналізму.

Партійний комітет прийняв спеціальне рішення «Про вивчення і пропаганду доповіді Л. І. Брежнєва та інших матеріалів до 50-річчя утворення СРСР». Мова йде про підвищення рівня всієї ідеологічної роботи, посилення інтернаціонального виховання, неперимрності до будь-яких проявів націоналізму, сіонізму, посилення боротьби з буржуазною ідеологією. Цьому буде сприяти введення положення про суспільно-політичну практику в університеті.

Студенти — це не тільки кваліфіковані спеціалісти в своїй галузі, це організатори й вихователі, ідейні борці за справу партії. Положення про суспільно-політичну практику вимагає посилення агітаційної роботи в академгрупах, підвищення ролі агітаторів, громадських організацій.

Справа зараз в тому, щоб партійні організації факультетів, усі наші кафедри послили увагу до ідеологічної роботи, посилили її дієвість і вплив на формування ідейної переконаності, марксистсько-ленінського світогляду всіх наших кадрів.

В цьому запорука успіху всієї діяльності нашого університетського колективу.

БОРЕЦЬ ПРОТИ „ТЕМНОГО ЦАРСТВА“

Для всіх, кому дороге чарівне драматичне мистецтво, весна нинішнього року святкова подвійно: традиційний Міжнародний день театру поєднується з іншою великою подією в культурному житті людства — ювілеєм О. М. Островського.

Островський і театр — поняття невіддільні. Великий російський драматург віддав сцені все життя, весь талант — богатырський, самобутній, яскравий. Реалістичний театр зобов'язаний Островському своїм ствердженням і розквітом.

Островський створив цілу бібліотеку п'єс — про свою сучасність і далеке минуле, нестерпно тяжку дійсність і про прекрасну казкову мрію — справедливе царство берендеїв («Снегурочка»). Але про що б не писав драматург, він завжди думав про народ, про батьківщину, він пристрасно бажав перемоги добра над злом.

В Островського був темперамент борця. Вустами одного із своїх героїв, бідного вчителя Мелузова, він кидав виклик «темному царству». «У нас з вами, — говорив драматург в п'єсі «Таланты и поклонники», — постійний поєдинок, безперервна боротьба. Я провіщаю, а ви розбещуєте. Так давайте боротися: ви своє діло робіть, а я буду своє. І побачимо, хто швидше втомиться. Ви швидше кинете своє захоплення... Я ж свою справу буду робити до кінця».

Ворогами Островського були розбещені барчуки із доживаючих свій вік дворянських гнізд і нові «хазяї життя» — представники буржуазії. Островський однаково ненавидів хабарників і казнокрадів, бюрократів і циніків. Йому були огидні і ті, хто топтав в

людях людську гідність, і ті, хто добровільно від неї відмовлялись. Свій ідеал Островський знаходив в людях честі, совісті й праці.

З непохитно зростаючою майстерністю він без втоми розкривав перед глядачем і читачем їх духовний світ: їх пориви до справедливості, обдарованість, неабиякий розум, душевний такт, високу простоту.

І не дивно, що Островський завоював любов, повагу всіх передових людей світу, і перш за все — своїх співвітчизників, які в жовтні 1917 р. зруйнували основи «темного царства».

У радянських людей, культура яких — «інтернаціоналістична за своїм духом і характером» (Л. І. Брежнев), викликає гаряче співчуття увага Островського до прогресивного мистецтва всіх народів, в тому числі й українського. Характерно, що Островський-драматург дебютував на сцені Московського театру в 1852 р. як автор переробки драми українського класика Г. Ф. Квітки-Основ'яненка «Щира любов». В свою чергу, не без впливу великого російського драматурга складалась ідейно-естетичні погляди І. Карпенка-Карого. Цей прославлений український драматург був не тільки автором широко відомих п'єс «Суєта» і «Хазяїн», але й натхненним виконавцем ролі Жадова в «Доходном месте» Островського. Для другого славнозвісного діяча української сцени — великої актриси Марії Заньковецької найулюбленішими героїнями були Катерина в «Грозе», Кручиніна в п'єсі «Без вини виноватые», Лариса із «Бесприданниці», Аксюша в комедії «Лес».

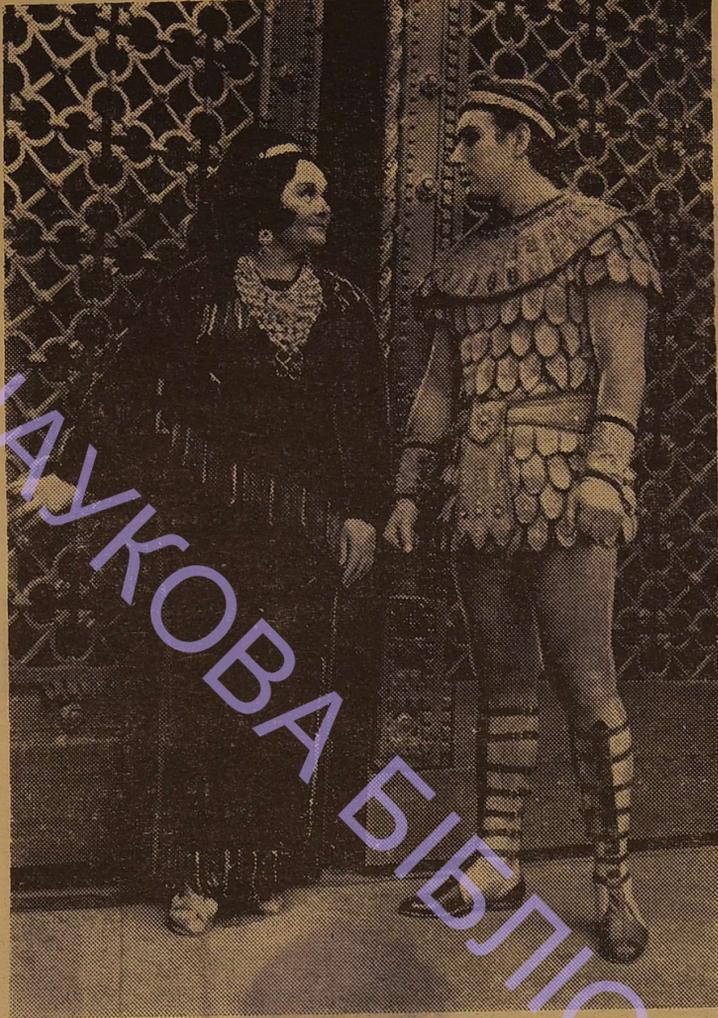
В дні ювілею Островського хо-

четься згадати і про ті зв'язки, які з'єднували драматурга з театром Одесою. Влітку 1860 р. Олександр Миколайович разом з актором О. Є. Мартиновим, який виконував ролі в його п'єсах, відвідали наше місто. Гастролю проїшли з тріумфом. Просяючись з одеською публікою, Островський, глибоко зворушений теплим прийомом, сказав: «В дуже втішний увазі передових людей одеської публіки до мене і до моїх робіт я мушу бачити гаряче співчуття взагалі і рідній літературі; а мені, завдяки випадку, який привів мене до Одеси, випало на долю тільки прийняти від вас вираз цього співчуття».

Однак, яким би не був гарячим прийом, що виявляв демократично настроєний глядач до п'єс Островського у дореволюційному театрі, він не може порівнятися з тією любов'ю, з якою зустрічає спектаклі великого драматурга радянський глядач. Лише у радянському суспільстві здійснилась мрія Островського про народний, загальнодоступний театр. Сьогодні твори Островського набувають нового життя на радянській сцені, знаходять своє незмірне, більш глибоке й смислове прочитання.

Минають роки, десятиліття, а твори людини з «проникливим поглядом, великим розумом і добрим серцем», як називав Островського А. В. Луначарський, не старіють. Вони допомагають боротися проти всього, що заважає сьогодні йти вперед, до створення самого досконалого й самого справедливого ладу на землі — комунізму.

В. ФАБІАНСЬКА,
кандидат філологічних наук.

Народна артистка Союзу РСР Раїса Михайлівна Сергієнко. Урочисто проходило нещодавно в оперному театрі вшанування чудової співачки. Ярославна, Аїда, Наташка, Одарка, Тоска — у багатьох операх російських, зарубіжних і українських композиторів створила вона глибокі й виразні образи жінок.

На фото В. Шишина: Р. М. Сергієнко в ролі Аїди. Її партнер — заслужений артист УРСР Г. Ханеданян-Радамес.

САМОДІЯЛЬНИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ

СТЕМ

— Дорогі глядачі, дозвольте познайомити вас з відомим виконавцем і автором пісень Бюлхіль Ручкіним.

На сцені з'являється студент І курсу філфаку Женя Никифоров і гострими сатиричними фарбами малює образ виконавця романсу. Так починається концерт «Из песни слова не выкинешь» — нова програма сатиричного театру мініатюр філфаку (СТЕМ).

...Останні репетиції перед університетським оглядом-конкурсом. Ігор Шевченко, керівник театру, говорить, що він не дуже задоволений поки що програмою. Може, так і повинно бути. Людина завжди має відчувати незадоволення, аж поки не побачить наслідки

своєї роботи. Поки що на рахунок самодіяльного театру є значні досягнення, останнє — успішний виступ на конкурсі вузівських театрів мініатюр. Але всі розуміють, що глядач чекає від них нових цінкових програм. Тому всі із захопленням працюють, тому незадоволений Ігор Шевченко. На репетиціях панує піднесена творча обстановка. Кожний бере участь у створенні програми, і зрозуміло, — більше всіх хвилюються Ігор і сценарист театру В. С. Махненко.

Сидячи у залі на репетиції, я пригадую, як вперше побачила величку об'яву, яка сповіщала у жартівливій формі про збір всіх членів театру. Тоді промайнула думка: «Чи не дуже смілива наз-

ва? Вона багато до чого зобов'язує». Але перші зустрічі з колективом розвіяли сумнів.

Потім був святковий концерт 7 листопада. Ця програма, — це звичайно, театр мініатюр. Але... багато крику, гамору — от які враження залишив виступ. І хоча колектив користується великою популярністю на факультеті, з того концерту багато хто пішов розчарованим.

Слід врахувати, що з нового навчального року колектив поповнився новими членами театру. Є серед них «знахідки» (так висловила одна з учасниць спектаклю). Це Женя Никифоров, Ігор Перлін. Вони впевнено почували себе на сцені і досить успішно виступають солістами в новій програмі. Всі захоплені театром. Ігор Шевченко, наприклад, говорить:

«Це моя улюблена справа. Два роки я брав участь в шкільному драмгуртку. І в університеті одразу ж включився в роботу театру мініатюр». Ігор прийшов в університет, коли театр вже був створений. Його «ветерани» — Валерій Козак, Володя Юхимович — зараз вже закінчують університет. А тоді, два роки тому, вони робили тільки перші кроки. Спочатку їх було тільки п'ять, а зараз колектив вже досить великий.

Виступи театру користувалися популярністю з самого початку, але справжній успіх прийшов пізніше, минулої весни, коли колектив став лауреатом університетського конкурсу. З програмою «Критика» вони виступали перед студентами Тбіліського університету, металургами в Руставі, в багатьох одеських школах.

Так, виконавцям театру є що

пригадати, але головним для них зараз, як і завжди, є робота. А якщо говорити про останню постановку, то особливо запам'ятовується заключна частина. Проблема пісні й співця, справжніх виконавців й справжніх пісень в наш час дійсно дуже гостра. Хочеться побажати колективу, щоб він частіше торкався гострих й актуальних проблем, але без перегрівання і утрирування.

Театр став відомим в університеті. Всі хочуть бачити його ще кращим, бажано йому нових вдалих постановок і успішних виступів.

27 березня театр знов був на сцені, коли філфак виступав із звітним концертом на огляді...

Л. ІВАНОВА,
студентка І курсу філфаку.

ДЕНЬ СМІХУ, СВЯТО ВЕСНИ

ЛІТЕРАТУРНА ПАРОДІЯ

Вже кучугури вивернутих руд згорни — і височітимуть до неба. Та все частіше про сізівів труд я згадую, міркуючи про себе.

Сава Голованівський

Я ладен бути, як Сізіф:
Я б Місяць перерив, не гору,
Та все ж мій геній лише міф —
Я знаю правду цю сувору.
Розбив би критиків я щент,
Я б доказав, що я — мужчина,
Якби відкрив хоча б процент —
Таланту, хай малу п'яцину.

Сашко Журавель,
студент І курсу юрфаку

МОНОЛОГИ

— Перед сном читав сберкнижку.
— Язык ее был подобен флюгеру. Но хорошей погоды никогда не предвещал.
— Уйдя вперед слишком далеко, проверь, не идешь ли ты назад.
— Обман словно бумеранг. Рано или поздно вернется к тебе.
— Обожаю юмор.
От смеха умер.
— Вздумал медведь заполнять досуг.
Создал «Бюро медвежьих услуг».

Олег ДОРОХИН.

ДІАЛОГИ

— Чим відрізняється біографія від автобіографії? — запитали філолога.

— Біографія, — відповів він, — показує людину такою, якою вона була. Автобіографія — такою, якою вона себе уявляє.

Якщо 1 квітня шановний професор замість лекцій розповість вам анекдот, — не дивуйтеся. Це значить, що він підтримує почин — оголосити 1 квітня Днем сміху.

До аудиторії, де йде іспит, забігає студент.

— Поставте мені двійку, професоре, і я піду.

ПОДЧИНЕННЫЕ О НАЧАЛЬНИКЕ

Если начальник приходит на работу вовремя: «Это он нарочно, чтобы к нам потом придираться».

Если он опаздывает: «Конечно, ему все можно».

Если он спрашивает, как поживает семья сотрудника: «Вечно нос в чужие дела сует».

Если он не спрашивает, как поживает семья сотрудника: «До людей ему и дела нет».

Если он просит внести предложения: «У самого-то голова пустая».

Если он сам вносит предложения: «Всегда все по-своему делает».

Если он быстро принимает решения: «Все у него наспех».

Если он медленно принимает решения: «Нет у него никакой решительности».

Если он собирается расширить штат: «Хочет, чтобы у него был

самый большой отдел».

Если не собирается расширить штат: «Выезжает на нашем горбу».

Если он шутит: «Эти идиотские шуточки...».

Если он не шутит: «Ты хоть раз видел, чтобы он улыбнулся?».

Если он прислушивается к советам: «Сам он ни на что не способен».

Если он не прислушивается к советам: «Самоуверен и заносчив».

Если он любезен: «Завоевывает дешевый авторитет».

Если не любезен: «Задается».

Если отдел, которым он руководит, работает хорошо: «Ничего удивительного, всю работу тянем мы».

Если отдел работает плохо: «Мы-то при чем, ведь начальник у нас никудышний».

ГЕЙНЦ КНОБЛОХ (ГДР).
Перевод с немецкого.

— Послушайте, шановний, я вас не питаю, як я можу ставити два!

— Я вас прошу — поставте «незадовільно».

— А, можливо, ви знаєте на більше? Я не можу вам поставити двійку.

— Професоре, все-таки...
— Ні і ні!
— Ну добре, умовили! Ставте тоді трійку.

Студент сказав викладачеві під час іспиту:

— Я не думаю, що заслужив «незадовільно».

— Я теж так думаю, але що цікаво, це найнижча оцінка, яку я можу вам поставити.

Жил да был черный кот за углом...
Фотосюда С. ЄФІМОВА.

